

Rapport

Advies OIM over DP 2015 Concept-Deltabeslissingen en Voorkeursstrategieën (OIM 17 april 2014)

In het Overlegorgaan infrastructuur en milieu (zie Wet overleg verkeer en waterstaat [infrastructuur en milieu]) voeren (de vertegenwoordigers van) de Minister en Staatssecretaris overleg met betrokkenen en hun organisaties over beleidsvoornemens op het gebied van infrastructuur en milieu. Het Overleg wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter.

In dit rapport staan de gezichtspunten van de deelnemers aan het Overleg. De voorzitter van het overleg biedt dit rapport aan de vertegenwoordigers van de Minister of Staatssecretaris aan met het verzoek het te benutten in de verdere beleidsvorming.

Datum donderdag 17 april 2014

Status definitief

Colofon

Voorzitter	Ina Adema
Contactpersoon	Ine Minis Karin de Groot <i>Secretaris Overleg IenM</i> T 070 – 456 9607 M +31(0)6 52596894 Emailadres: karin.de.groot@minienm.nl
Kenmerk	DP/2014-118962
Bijlagen	Deelnemerslijst

Het Deltaprogramma 2015 wordt in september 2014 aan het kabinet en de Tweede Kamer aangeboden. De stakeholders zijn in een vroeg stadium betrokken bij de concept beleidsteksten. Op 8 april 2014 zijn partijen in een Overleg Infrastructuur en Milieu (OIM) geïnformeerd over de contouren van de concept deltabeslissingen en voorkeursstrategieën. Op 17 april 2014 zijn partijen in OIM geconsulteerd over de conceptteksten Deltabeslissingen en Voorkeursstrategieën, zoals die zijn geagendeerd in de stuurgroep Deltaprogramma 24 april 2014 (kenmerk: DP-2014/92072 en DP-2014/92073).

Onderstaand het advies van de stakeholders (deelnemerslijst; zie bijlage bij dit advies).

Partijen delen de concept Deltabeslissingen en de concept Voorkeursstrategieën met de volgende kanttekeningen.

1. Algemeen

Partijen zijn verheugd dat de onderwerpen waarvoor zij eerder aandacht hebben gevraagd, meekoppelen, ruimte voor experimenten en het verbinden van de korte met de lange termijn, zijn opgenomen in de concept teksten van het Deltaprogramma. Partijen benadrukken de borging hiervan in de uitvoering en het belang van de koppeling tussen de Deltabeslissingen onderling.

Partijen constateren dat voldoende financiële middelen voorwaarden zijn om de ambities van het Deltaprogramma te realiseren. De focus op veiligheid deelt men, echter zoetwater is ook van belang en de vraag is of er voldoende middelen van de overheid zijn in relatie tot de opgaven. Verder vragen de deelnemers aandacht voor de rol van de gebruikers in relatie tot de van hen verwachte innovaties en experimenten en de benodigde inspanning van het rijk die daarvoor nodig is.

Ruimtelijke kwaliteit is een belangrijke nevendoelelstelling die ook in financiële middelen betekenis moet hebben. Voor de borging kan worden gedacht aan een ruimtelijke kwaliteitstoets. Een herintroductie van de kernboodschap 'Veilig in een aantrekkelijk Nederland' past goed bij de gewenste aandacht voor ruimtelijke kwaliteit.

De uitvoering van het Deltaprogramma 2015 moet worden geborgd in een advies aan het Kabinet over de governance na 2015. De governance is van groot belang, inhoudelijk en in relatie tot de financiering. Het OIM wil daar ook graag in mei 2014 aan de stuurgroep DP advies over geven. Betrek marktpartijen en maatschappelijke organisaties tijdig bij de uitvoeringsprogramma's.

2. Deltabeslissing Waterveiligheid

Partijen zien Meerlaagsveiligheid als de kern van de nieuwe risicobenadering. Zij adviseren generiek naar de uitwisselbaarheid tussen de 3 lagen te kijken en dit niet vooraf al te beperken tot specifieke gevallen. Financiële middelen die niet worden benut voor laag 1 kunnen worden aangewend voor laag 2 en laag 3. Bij overstromingen mogen vitale functies als de drinkwatervoorziening niet in gevaar komen. Voorkom dat schade tussen dijkringen onderling wordt afgewenteld; kennis van systeemwerking tussen dijkringen langs de Rijntakken is vereist.

3. Deltabeslissing Zoetwater

Een goede concurrentiepositie van het waterafhankelijke bedrijfsleven (actuele cijfers 2012: 20% van totale productiewaarde) is van belang voor Nederland en vereist de aanwezigheid van voldoende zoetwater. Het Rijk is hiervoor medeverantwoordelijk. Bij de afweging van gebruiksfuncties moeten vitale functies als drinkwater voorop staan. Gezien de(z) belangen in het instrument voorzieningenniveau wensen de partijen een centrale regierol van het Rijk. Borg het voorzieningenniveau en de regierol van het Rijk ook in de Omgevingswet. De samenhang tussen waterkwaliteit en waterkwantiteit moet worden geborgd in het Zoetwaterbeschikbaarheidsprogramma.

Partijen dringen nogmaals aan het landelijk Verdrogingsbeleid te integreren in het Deltaprogramma: een landelijke aanpak leidt tot een lagere watervraag van de natuur en behoud kostbaar zoetwater.

VEMW stelt voor de spelregels bij de uitwerking van het voorzieningenniveau te beperken tot Rijk voor het hoofdwatersysteem en Waterschappen voor het regionale systeem.

De aanwezigheid van voldoende zoetwater is een gedeeld belang. Om de verwachte droogte en verzilting te bestrijden, doen de partijen daarom drie voorstellen:

- Onderzoek naar cumulatieve effecten in het hoofdwatersysteem;
- Onderzoek naar het behoud van de juiste zoetwaterverhouding in de Rijn en Maasdelta;
- Een kader voor het instrument Voorzieningsniveau inclusief dat van grondwaterbeheer, met aandacht voor interacties tussen de gebruiksfuncties en hoe die in samenhang duurzaam te voorzien van zoet water.

4. Deltabeslissing IJsselmeergebied

Partijen staan achter het flexibel maken van het tijdstip van overgang van zomerpeil naar winterpeil. In geval van negatieve effecten op gebruiksfuncties moeten mitigerende maatregelen in de uitvoeringsprogramma's worden opgenomen.

5. Deltabeslissing Rijn-Maasdelta

Partijen benadrukken het belang van goed bereikbare vaarwegen in deze delta.

Voorkeursstrategieën

1. Voorkeursstrategie Rijnmond-Drechtsteden

Partijen geven aan dat de geplande studie naar de permanente zoetwateraanvoerroute vanuit het oosten reeds op korte termijn kan starten op basis van Joint Fact Finding. Daarbij dienen de gevolgen voor de scheepvaartsector betrokken te worden.

2. Voorkeursstrategie Rivieren

Algemeen stellen de partijen dat naast de kosten ook de baten voor de keuze tussen dijkversterking of rivierverschuiving scherper in beeld moeten worden gebracht. Zoals dat gebeurt in een Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse. Het OIM veronderstelt dat die uitkomsten effect zouden hebben op de gemaakte keuzes in het concept DP 2015. Partijen verzoeken de effecten voor de scheepvaart mee te nemen bij de afweging tussen dijkversterking en rivierverschuiving en de kosten voor extra baggeren onder te brengen in de life-circle-costs. Neem bij rivierverschuiving ook duurzame buitendijkse maatregelen tegen aanzanding en erosie mee. Geef ruimte aan innovatieve natuurlijke maatregelen ter herstel van de sedimenthuishouding als alternatief voor dijkversterkingen.

Zorg voor behoud van doorvaart op de Waal bij de optie om water naar de Maas te transporteren in geval van groot watertekort. Neem daarbij de optie van de historische overlaat bij Heerewaarden mee. Deze biedt meekoppelkansen voor natuur, recreatie en duurzame energievoorziening.

Combineer de verkenning Grebbedijk met het onderzoek systeemwerking benedenstroomse dijkringen. Neem Rijnstrangen als retentiegebied mee in de te starten pilot vanwege synergievoordelen voor recreatie en natuur.

In het kader van vasthouden en bergen adviseren deelnemers betere internationale afspraken te maken.

Partijen pleiten voor een realistische risicoinschatting van piping.

3. Voorkeursstrategie Waddengebied

Hanteer voor de Waddeneilanden hetzelfde regime als voor de andere deelgebieden; zelfvoorzienendheid is geen doel op zich.

4. Voorkeursstrategie Kust

Behoud, versterk de zoetwaterbuffers in de kuststreek bij versterking en uitbreiding van de kust.

Bijlage: Deelnemerslijst

1. BLN-Koninklijke Schuttevaer
2. Havenbedrijf Rotterdam
3. Vereniging van Waterbouwers
4. Natuur- en Milieufederaties
5. Stichting Duinbehoud
6. Gasunie
7. Wereld Natuur Fonds
8. LTO (vertegenwoordigt ook VEMW)
9. Watersportverbond
10. FODI
11. Vereniging Natuurmonumenten (vertegenwoordigt ook Staatsbosbeheer)
12. TenneT
13. Vewin

Rapport

Overleg aanvullend advies concept hoofdstukken 1, 4, 5, en 6 DP 2015 (OIM 2 juni 2014)

In het Overlegorgaan infrastructuur en milieu (zie Wet overleg verkeer en waterstaat [infrastructuur en milieu]) voeren (de vertegenwoordigers van) de Minister en Staatssecretaris overleg met betrokkenen en hun organisaties over beleidsvoornemens op het gebied van infrastructuur en milieu. Het Overleg wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter.

In dit rapport staan de gezichtspunten van de deelnemers aan het Overleg. De voorzitter van het overleg biedt dit rapport aan de voorzitter van de Stuurgroep Deltaprogramma en de Minister aan met het verzoek het te benutten in de verdere beleidsvorming.

Datum 2 juni 2014

Status Definitief

Colofon

Voorzitter	Mieke Span
Contactpersoon	Karin de Groot, Ine Minis <i>Secretarissen Overleg IenM</i> T 070 4568999 M 06 15369242 Email: Ine.Minis@minienm.nl
Kenmerk	DP/2014-124190
Bijlagen	Bijlage 1.Deelnemerslijst

Directie Participatie heeft op verzoek van de staf Deltacommissaris in het Overleg (OIM) van 2 juni 2014 de concept hoofdstukken 1, 4, 5 en 6 Deltaprogramma 2015, die op 4 juni 2014 zijn geagendeerd in de stuurgroep DP, aan de deelnemers (zie Bijlage 1 Deelnemerslijst) van het Overleg Infrastructuur en Milieu (OIM) voorgelegd. Dit heeft geresulteerd in onderstaand OIM advies dat aanvullend is op het OIM advies van 17 april jl. (DP-2014/97174).

De deelnemers delen de inhoud van de concept hoofdstukken 1, 4, 5, en 6. Zij benadrukken nogmaals de uitgangspunten van het Deltaprogramma die ook van belang blijven bij de uitvoering, zoals (ruimtelijk) kwaliteit (inclusief cultureel erfgoed), integraal, meekoppelen, duurzaam, in samenhang. Zij maken dit expliciet met onderstaande kanttekeningen bij de vier hoofdstukken.

1. De inhoud betreffend

Rivierverruimende maatregelen mogen niet leiden tot extra aanzanding in het zomerbed. De rivieren moeten bevaarbaar blijven. Neem daarom ook de scheepvaart en de effecten ervan mee bij de keuze van de maatregelen. Op deze integrale wijze worden economie, ecologie en waterveiligheid gediend. Innovatieve maatregelen, waartoe alle sectoren een bijdrage behoren te leveren, zijn nodig om dit te realiseren. In het OIM advies van 17 april jl. is hiervoor ook reeds aandacht gevraagd.

Volgens DP2015 liggen alle maatregelen op de plank, echter in tegenstelling tot waterveiligheid missen partijen bij de zoetwatervoorziening het overzicht van de maatregelen die in de 'worst case' droogtesituatie moeten worden genomen. Partijen bepleiten ook vanwege de concurrentiepositie van Nederland blijvende aandacht voor de gebruikers van zoetwater, bijvoorbeeld in geval van een zout Volkerak Zoommeer door handhaving van het voorzieningenniveau van het Brielse Meer. Daarnaast zou de systeemstudie West-Nederland moeten worden verbreed tot de totale lange termijn zoetwater balans Nederland. Ingrepen als de verdieping van de Nieuwe Waterweg, de verzilting van het Volkerak Zoommeer en het kierbesluit Haringvliet, hebben samen met de extra bovenstroomse onttrekkingen, in droge perioden namelijk ook negatieve effecten op de totale waterbalans Nederland.

Partijen zijn het eens met het periodiek herzien van het voorzieningenniveau en met de tussentijdse evaluatie welke eerste in 2018 plaats vindt. Vanwege de urgentie en ter verkrijging van een referentiekader wordt aanbevolen reeds nu aan de voorkant een zogenaamde 'stresstest' te doen: een integrale risicoanalyse gericht op de toekomstige behoefte voor drinkwater, industriewater, koelwater, land- en tuinbouw, natuur, peilbeheer, doorspoeling en de cumulatie van effecten. Op basis van die 'stresstest' kan worden bepaald welke mix van maatregelen voor wateraanvoer, buffering, verdeling en gebruik van hoofd- en regionaal watersysteem nodig is om risico's weg te nemen of te mitigeren.

Partijen hechten waarde aan ruimtelijke kwaliteit bij het realiseren van de kerndoelen van het Deltaprogramma waterveiligheid en zoetwatervoorziening. De deelnemers ondersteunen daarom van harte de voorgestelde werkwijze, zoals bijvoorbeeld in het HWBP wordt toegepast; integraal, meekoppelkans ruimtelijke kwaliteit, voor draagvlak aan de voorkant van werkprocessen werken met betrokken partijen waaronder provincies, binnen een bepaalde tijd. Dit kan leiden tot alternatieven voor een dijkversterking. In het verlengde van het OIM advies van 17 april jl. wordt de Deltacommissaris opgeroepen hiervoor aandacht te blijven houden en dit ook richting de provincies uit te dragen. De deelnemers hebben hierin zelf ook een verantwoordelijkheid en rol. De inzet van een Q-team zoals bij Ruimte voor de Rivier en de Afsluitdijk, is een goed voorbeeld voor

kwaliteitstoetsing. Daarmee wordt niet alleen in een veilig, maar ook in een aantrekkelijk Nederland geïnvesteerd.

2. Het proces betreffend

Ten aanzien van de governance voor het vervolgproces zijn er 4 aanbevelingen, voortkomend uit de goede, betrokken ervaringen van de gebruikers bij participatietraject van de afgelopen 4 jaar:

- Geef de gebruikers een duidelijke rol
- Sluit aan bij bestaande structuren
- De aanpak via een integrale wateropgave (samenhang waterveiligheid/zoetwater/waterkwaliteit) wordt geadviseerd, en
- Graag aandacht voor het feit dat stakeholders vanwege inkrimpingen in hun organisaties met steeds minder inzet te doen hebben.

Over het Deltafonds constateren partijen, net als in haar advies van 17 april jl. dat voldoende financiële middelen voorwaarden zijn om de ambities van het Deltaprogramma te realiseren. Voor zoetwater is het de vraag of er voldoende middelen van de overheid zijn in relatie tot de opgaven.

Ten aanzien van MeerLaagsVeiligheid, als ook verwoord in het OIM advies van 17 april jl. adviseren partijen generiek te kijken naar de uitwisselbaarheid tussen de 3 lagen. Kosteneffectiviteit zou niet het enige criterium moeten zijn bij de beslissing welke laag prioriteit heeft bij het plannen van investeringen. Het hebben van een veerkrachtig systeem (laag 2) en een goede calamiteitenorganisatie (laag 3) kan, als het mis gaat met preventieve bescherming (laag 1) het aantal slachtoffers danig beperken.

Zorg dat de in 2016 te verschijnen Nationale Adaptatiestrategie en het Deltaprogramma met elkaar worden verbonden.

Bijlage: Deelnemerslijst

1. Bond Heemschut - Vereniging bescherming cultuurmonumenten
2. BLN-Koninklijke Schuttevaer
3. Havenbedrijf Rotterdam
4. Natuur- en Milieufederaties
5. LTO
6. Vereniging Natuurmonumenten
7. Vereniging voor Energie, Milieu en Water (VEMW)